

Nyilatkozat

05/2021. sz. nyilatkozat az adatkormányzási rendeletről a jogalkotási fejlemények fényében

Elfogadás időpontja: 2021. május 19.

Az Európai Adatvédelmi Testület elfogadta az alábbi nyilatkozatot:

Az európai adatvédelmi biztos és az Európai Adatvédelmi Testület 2021. március 9-én elfogadta az adatkormányzási rendeletről irányuló javaslatról (a továbbiakban: adatkormányzási rendelet) szóló közös véleményt¹, amelyet az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság (LIBE) 2021. március 16-i meghallgatásán² is ismertettek az Európai Parlamentben.

Az Európai Adatvédelmi Testület szorosán figyelemmel kíséri a társjogalkotók munkáját e fontos jogalkotási kezdeményezéssel kapcsolatban, amely – emlékeztetünk rá – az adatok, többek között a személyes adatok, kezelésével kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz a közzsférabeli szervezetek birtokában lévő adatok további felhasználásával, az „adatmegosztási szolgáltatásokkal” (amelyek az úgynevezett adatközvetítőket is magukban foglalják), valamint az adatok (köztük a személyes egészségügyi adatok) „adataltruista” szervezetek általi kezelésével összefüggésben.

Az adatkormányzási rendelet Unió-szerte komoly hatást gyakorol majd az egyének és a civil társadalom egészének jogaira és szabadságaira. Mivel a fent említett szervezetek fő tevékenysége az esetek többségében a személyes adatok kezelése³, az említett rendelet az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 7. és 8. cikkében, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 16. cikkében rögzített, a magánélethez és a személyes adatok védelméhez való alapvető jogra is komoly hatást gyakorol majd. Ezek a jogok az Európai Unió értékeinek legfontosabb kifejeződései.

¹ Az Európai Adatvédelmi Testület és az európai adatvédelmi biztos 03/2021. sz. közös véleménye az európai adatkormányzásról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletről (adatkormányzási rendelet) irányuló javaslatról, amely megtekinthető a következő internetcímen: [EDPB-EDPS Joint Opinion on the Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on European data governance \(Data Governance Act\) | European Data Protection Supervisor \(europa.eu\)](#)

² A meghallgatás napirendtervezete [itt](#) található.

³ Ha nem a kizárólagos tevékenysége, például az adatkormányzási rendelet 9. cikke (1) bekezdésének kizárólag a személyes adatokra hivatkozó b) pontja szerinti adatmegosztási szolgáltatások nyújtói esetében.

Erős adatvédelmi garanciák nélkül fennáll a veszélye annak, hogy a digitális gazdaság (illetve az abba vetett bizalom) nem lesz fenntartható. Más szóval, az adatok további felhasználása, megosztása és rendelkezésre állása előnyökkel, de az érintett személyek és a társadalom egésze számára különböző típusú károk kockázatával is járhat, ami gazdasági, politikai és társadalmi szempontból egyaránt hatással van az egyénekre⁴.

E kockázatok kezelése és mérséklése, valamint az egyének bizalmának erősítése érdekében az adatvédelmi elveket és garanciákat már az adatkezelés megtervezésének korai szakaszától kezdve alkalmazni kell, különösen ha az adatkezelés olyan személyes adatokra vonatkozik, amelyeket nem közvetlenül az érintett természetes személytől/egyéntől szereztek meg. Az adatkormányzási rendeletnek ezenfelül nemcsak az általános adatvédelmi rendelettel, hanem más uniós és nemzeti jogszabályokkal, mégpedig a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelvvel⁵ is összhangban kell állnia, és ezáltal meg kell felelnie a jogállamiság átfogó elvének, valamint jogbiztonságot kell nyújtania az érintett közigazgatási szervek, jogi személyek és egyének számára.

Az adatkormányzási rendelet indokolása szerint „különösen fontos a személyes adatokra vonatkozó jogszabályokkal való kölcsönhatás. Az általános adatvédelmi rendelettel (GDPR) és az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelvvel az Unió szilárd és megbízható jogi keretet hozott létre a személyes adatok védelmére, és mércét szabott a világ számára.”⁶

Az adatkormányzási rendelet és az uniós adatvédelmi vívmányok közötti összhang biztosítása

Ugyanakkor, amint azt a közös vélemény is kiemeli, **az adatkormányzási rendelet számos ponton jelentős ellentmondásban áll az általános adatvédelmi rendelettel annak ellenére, hogy a preambulum szerint az „nem érinti” az általános adatvédelmi rendeletet⁷.**

Az Európai Adatvédelmi Testület megjegyzi, hogy az ITRE 2021. március 26-i jelentéstervezete⁸ ez idáig nem foglalkozott ezekkel az ellentmondásokkal. Az Európai Adatvédelmi Testület ugyanakkor üdvözlí, hogy a Tanács 2021. március 30-i elnökségi kompromisszumos szövege⁹ foglalkozik a közös véleményben felvetett néhány kritikus kérdéssel.

⁴ Megfelelő adatvédelmi garanciák hiányában az összegyűjtött adatok felhasználhatók például az egyének részletes profiljának megalkotására, és olyan módon (pl. árdiszkriminációra vagy a választási kampányokkal összefüggő manipulációra) használhatók fel, amely sérti az egyének érdekeit. Lásd a közös vélemény 31. oldalán található 60. lábjegyzetet a személyes adatok nem kapcsolódó célokra történő felhasználásának kockázatáról.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1024 irányelve (2019. június 20.) a nyílt hozzáférésű adatokról és a közsféra információinak további felhasználásáról (HL L 172., 2019.6.26., 56. o.).

⁶ Indokolás, 1. o.

⁷ Lásd a közös vélemény 3.2. szakaszát.

⁸ Elérhető [itt](#).

⁹ Elérhető [itt](#).

Ezen ellentmondások kiküszöbölése érdekében arra kérjük a társjogalkotókat, hogy gondosan mérleeljék a következőket¹⁰:

- Először is, az **adatkormányzási rendelet és az általános adatvédelmi rendelet közötti „kölcsonhatást”** tisztázni kell az adatkormányzási rendelet 1. cikkében, az általános adatvédelmi rendeletet a szilárd és megbízható jogi keret „építőköveit” biztosító szabályozásnak tekintve.
- Másodsor, az adatkormányzási rendeletben használt **fogalommeghatározásokat/terminológiát** integrálni és módosítani kell, hogy összhangba kerüljenek az általános adatvédelmi rendelettel.
- Harmadsor, az **adatkormányzási rendeletnek egyértelműen tisztáznia kell, hogy a személyes adatok kezelésének minden esetben az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke szerinti megfelelő jogalapon**, valamint a személyes adatok különleges kategóriáinak kezelése esetében a 9. cikk szerinti egyedi eltérése **kell alapulnia**.
- Negyedsor, az egyértelmű jogi keret előfeltételeként az **adatkormányzási rendelet rendelkezéseinek meg kell határozniuk, hogy nem személyes adatokra, személyes adatokra vagy mindkettőre vonatkoznak-e**, valamint hogy **„vegyes adatkészletek”** esetén az általános adatvédelmi rendeletet kell alkalmazni¹¹.
- Ötödször, az adatkormányzási rendeletnek tükröznie kell azt az (EUMSZ 16. cikk (2) bekezdése szerinti) alkotmányos követelményt, amely szerint **az általános adatvédelmi rendelet alapján létrehozott független felügyeleti hatóságok (a továbbiakban: adatvédelmi hatóságok) „a” személyes adatok védelméért és a személyes adatok szabad áramlásának megkönnyítéséért felelős kijelölt hatóságok**.

Ez azt jelenti, hogy **az adatkormányzási rendelet keretében és amennyiben személyes adatokról van szó** – tekintettel a közszférabeli szervezetekre, a további felhasználókra, az adatmegosztási szolgáltatókra, az adatfelhasználókra, a személyes adatokat kezelő adataltruista szervezetekre –, valamint a felelős adatinnováció előmozdítása érdekében a magánélet védelmét erősítő technológiákra vagy a személyes információkezelési rendszerekre vonatkozó iránymutatások kidolgozása tekintetében **az adatvédelmi hatóságoknak kell a fő illetékes hatóságoknak lenniük**.

Amint arra a közös vélemény is emlékeztet¹², „[a]z általános adatvédelmi rendelet szerinti hatásköreik és feladataik alapján az adatvédelmi hatóságok már speciális szakértelemmel rendelkeznek az adatkezelés megfelelőségének nyomon követése, a konkrét adatkezelési tevékenységek és az adatmegosztás ellenőrzése, a személyes adatok tárolásának és továbbításának magas szintű biztonságát garantáló megfelelő intézkedések értékelése, valamint az adatkezelők és adatfeldolgozók személyes adatok kezelésével kapcsolatos kötelezettségeikkel kapcsolatos tudatosságának

¹⁰ Lásd a közös vélemény 3.2. szakaszát, amely előjáróban felidézi ezeket a kritikus szempontokat a közös véleményben részletesebben kifejtett pontokként.

¹¹ Amennyiben **az adatkészletek személyes és nem személyes adatokat egyaránt tartalmaznak**, annyiban a Bizottságnak az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz intézett, *„Íránymutatás a nem személyes adatok Európai Unióban való szabad áramlásának keretéről szóló rendeletről”* című közleménye (COM/2019/250 final) kiemeli, hogy „ha a nem személyes adatokat tartalmazó rész és a személyes adatokat tartalmazó rész elválaszthatatlanul összekapcsolódik, akkor az általános adatvédelmi rendeletből eredő adatvédelmi jogok és kötelezettségek teljes mértékben alkalmazandók a teljes vegyes adatkészletre, még akkor is, ha a személyes adatok csak az adatkészlet kis részét teszik ki”.

¹² Lásd a közös vélemény 153. pontját.

előmozdítása terén”. Az adatkormányzási rendelet szerinti új feladatok hatékony ellátásához, amelyeket az EUMSZ 16. cikk (2) bekezdésével összhangban elsődlegesen a független adatvédelmi hatóságokra és az Európai Adatvédelmi Testületre kell bízni, természetesen megfelelő emberi, pénzügyi és információtechnológiai erőforrások biztosítására van szükség.

Az Európai Adatvédelmi Testület e tekintetben üdvözli a tanácsi kompromisszumos szöveg 1. cikke (3) bekezdésének kiegészítését, valamint a felügyeleti hatóságok jogköreire való konkrét hivatkozást. Az egyértelműség érdekében és a társjogalkotók mérlegelési jogkörének tudatában az Európai Adatvédelmi Testület azt ajánlja, hogy a tanácsi kompromisszumos javaslat 1. cikke (3) bekezdésének (a félkövérrel szedett „**hatásköreit és**” szavakkal kiegészített) következő megfogalmazását illesszék be az adatkormányzási rendelet jogi szövegébe (az 1. cikkbe):

*„A személyes adatok védelmére vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályok az e rendelettel összefüggésben kezelt valamennyi személyes adatra alkalmazandók. Ez a rendelet nem érinti különösen az (EU) 2016/679 rendeletet és a 2002/58/EK irányelvet, beleértve a felügyeleti hatóságok **hatásköreit és jogköreit** is. Amennyiben e rendelet valamely rendelkezése ellentétes a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós jog valamely rendelkezésével, az utóbbi rendelkezés az irányadó. Ez a rendelet nem teremt jogalapot személyes adatok kezelésére.”*

Az Európai Adatvédelmi Testület felhívja továbbá a társjogalkotókat annak biztosítására, hogy a kijelölt illetékes hatóságokkal és az uniós szintű irányítással kapcsolatos átfogó ajánlása tükröződjön a bizottsági javaslattal kapcsolatos álláspontjuk kialakításában, és így kifejezetten szerepeljen az adatkormányzási rendelet jogi szövegében.

Különös tekintettel az adatkormányzási rendeletben szereplő fogalom meghatározásokra

A közös vélemény rámutat arra, hogy **az általános adatvédelmi rendeletben szereplő fogalom meghatározásokat kell alkalmazni, és azokat nem módosíthatja, illetve nem törölheti az adatkormányzási rendelet, mivel ez elhomályosítaná e két jogi keret fogalom meghatározásait, és ezáltal jogbizonytalanságot idézne elő**¹³. Az adatkormányzási rendeletben bevezetett új fogalom meghatározások ezenkívül annyiban, amennyiben a személyes adatok kezeléséhez kapcsolódnak, nem tartalmazhatnak az általános adatvédelmi rendelettel összeegyeztethetetlen „szabályokat”¹⁴. Ez egy kulcsfontosságú pont, amelyre az Európai Adatvédelmi Testület felhívja a társjogalkotók figyelmét.

Egyrészt az adatkormányzási rendeletnek az általános adatvédelmi rendeletben szereplő fogalom meghatározásokra hivatkozva kell tartalmaznia a „személyes adat”, az „érintett”, a „hozzájárulás” és az „adatkezelés” fogalmának meghatározását¹⁵; másrészt a „metaadat”, az „adattulajdonos”, az „adatfelhasználó”, az „adatmegosztás” és az „adataltruizmus” fogalmának az adatkormányzási rendeletben szereplő meghatározását módosítani kell az ellentmondások és a jogbizonytalanság elkerülése és annak érdekében, hogy e fogalom meghatározások összhangban legyenek „a szóban forgó jogok természetével”, azaz a személyes adatok védelméhez való jogot mint

¹³ Lásd a közös vélemény 3.2.B. alszakaszát.

¹⁴ Lásd a közös vélemény 44. pontját.

¹⁵ Lásd e tekintetben a Tanács 2021. március 30-i kompromisszumos szövegét.

minden egyes személyhez kapcsolódó jogot¹⁶ és mint olyan elidegeníthetetlen jogot jellemző személyes jelleggel, amelyről „nem lehet lemondani”, és amelyet tulajdonjogok tárgyává sem lehet tenni¹⁷.

E tekintetben az Európai Adatvédelmi Testület sajnálatát fejezi ki az „adatmegosztási szolgáltató” fogalom meghatározását illetően a tanácsi kompromisszumos szövegben kiegészítésként szereplő „adatcsere, -összevonás vagy -kereskedelem” említése miatt, mivel ez a személyes adatok tekintetében az azokkal való kereskedelem jogszerűvé tételére utal, és így nem egyeztethető össze a személyes adatok védelméhez való jog személyes jellegével. Tekintettel ugyanis arra, hogy az adatvédelem a Charta 8. cikkében biztosított alapvető jog, és figyelembe véve, hogy az általános adatvédelmi rendelet egyik fő célja, hogy az érintettek számára biztosítsa, hogy az őket érintő személyes adatokkal saját maguk rendelkezhessenek, **az Európai Adatvédelmi Testület megismétli, hogy a személyes adatok nem tekinthetők „forgalomképes árucikkeknek”.** Ennek egyik fontos következménye, hogy még ha az érintett beleegyezhet is személyes adatainak kezelésébe, **nem mondhat le alapvető jogairól**¹⁸. Egy további következmény, hogy az adatkezelő, akinek az érintett hozzájárulását adta személyes adatainak kezeléséhez, nem jogosult a személyes adatok (úgynevezett „árucikként” történő) „cseréjére” vagy „kereskedelmére” olyan módon, amely azt eredményezné, hogy ez nem felel meg valamennyi alkalmazandó adatvédelmi elvnek és szabálynak.

Egy olyan rendelkezés példaként, amely a fent említett „személyes jelleggel” nem összhangban álló értelmezéshez vezethet, az adatkormányzási rendelet 2. cikkének 5. pontja úgy határozza meg az „adattulajdonos” (beleértve a jogi személyeket is) fogalmát, hogy az többek között jogosult hozzáférést adni az ellenőrzése alatt álló személyes adatokhoz vagy azokat megosztani¹⁹. E tekintetben az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy az általános adatvédelmi rendelet minden egyén számára garantálja a személyes adatok védelméhez való jogot, és fékek és ellensúlyok rendszerét vezeti be az egyén személyes adatainak kezelése során történő védelme érdekében²⁰. A személyes adatok kezelésének meg kell felelnie az alapelveknek (többek között: jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság, célhoz kötöttség, adattakarékosság, pontosság) és a szabályoknak, ideértve az érintettek azon jogaira vonatkozó szabályokat is (például: a tájékoztatáshoz való jog, beleértve az érintettel kapcsolatos profilalkotást is; a hozzáférési jog; a helyesbítéshez való jog; a törléshez való jog; az érintett ahhoz való joga, hogy ne terjedjen ki rá az őt jelentős mértékben érintő

¹⁶ Lásd a közös véleménynek a Charta 8. cikkére hivatkozó 34. pontját: „(1) Mindenkinek joga van a rá vonatkozó személyes adatok védelméhez. (2) Az ilyen adatokat csak tisztességesen és jóhiszeműen, meghatározott célokra, az érintett személy hozzájárulása alapján vagy valamilyen más, a törvényben rögzített jogokból lehet kezelni.”

¹⁷ Lásd e tekintetben a közös vélemény 118. pontját: „[a] személyes adatok »pénzzé tételére« való egyértelmű ösztönzés szintén növeli az adatvédelmi megfelelés fontosságát”, és az 54. lábjegyzet: „[e] tekintetben az Európai Adatvédelmi Testület iránymutatást dolgoz ki a személyes adatok pénzügyi ellentételezés ellenében történő gyűjtésére és felhasználására vonatkozóan”. Lásd még a közös vélemény 30. oldalán található 61. lábjegyzetet.

¹⁸ Lásd: 2/2019 iránymutatás a személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti kezeléséről az érintettek részére nyújtott online szolgáltatások összefüggésében, megtekinthető a következő internetcím: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines-art_6-1-b-adopted_after_public_consultation_hu.pdf

¹⁹ Lásd a közös vélemény 29–31. pontját. Szintén lásd a közös véleményben ugyancsak kiemelt, a 11. cikk (6) bekezdésében, a 19. cikkben és a 19. cikk (1) bekezdésének a) pontjában szereplő, nem egyértelmű „adataikhoz”, illetve „adataiknak” kifejezéseket.

²⁰ Lásd a közös vélemény 29. és azt követő pontjait.

teljesen automatizált döntéshozatal), amelyekről az érintettek nem mondhatnak le. E tekintetben az Európai Adatvédelmi Testület megjegyzi, hogy az adattulajdonos fogalma meghatározásának – amennyiben e meghatározást meg kell egyáltalán tartani – a személyes adatok kezelésére és annak feltételeire kell hivatkoznia az alkalmazandó adatvédelmi jogszabályokkal összhangban, ahelyett, hogy olyan jogi személyre hivatkozna, amely „jogosult hozzáférést adni [a] személyes [...] adatokhoz vagy azokat megosztani”²¹.

Az adatkormányzási rendelet 1. cikkének javasolt megfogalmazása szerint a személyes adatokat illetően az adatvédelmi jog az irányadó (az ellentmondó szabályok tekintetében)²². Mindazonáltal **alapvető fontosságú, hogy a rendelet szövegében el kell kerülni az egymásnak ellentmondó szabályokat vagy értelmezéseket, valamint javítani kell a jogi szöveg gyors olvashatóságát.**

Ebben az értelemben be kell vezetni (a jogi személyek által az adatok további felhasználására adott) „engedély” fogalmának meghatározását annak egyértelművé tétele érdekében, hogy az pontosan mire (milyen típusú adatokra) vonatkozik. Amint az a közös véleményben is szerepel, úgy véljük, hogy a kifejezésnek az egyértelműség érdekében csak a nem személyes adatokra kell vonatkoznia²³.

Az adatkormányzási rendelet ágazati fejezeteivel kapcsolatos aggályok

Az Európai Adatvédelmi Testületnek az adatkormányzási rendelet „ágazati” fejezeteivel (II., III. és IV. fejezetével) kapcsolatban is jelentős aggályai vannak, és ezek közül néhányra az alábbiakban kíván emlékeztetni:

- Az adatkormányzási rendelet II. fejezetével kapcsolatban emlékeztetünk arra, hogy a közös vélemény azt ajánlja, hogy **az adatkormányzási rendelet érdemi részébe foglalják bele a (7) preambulumbekzdésben szereplő pontosítást**, vagyis azt, hogy „[a] személyes adatok nem tartoznak az (EU) 2019/1024 irányelv hatálya alá [megjegyzés: és az adatkormányzási rendelet hatálya alá tartoznak], amennyiben a hozzáférési rendszer kizárja vagy korlátozza az említett adatokhoz való hozzáférést magánélettel és az egyén integritásával kapcsolatos okok érdekében, különösen az adatvédelmi szabályokkal összhangban”²⁴.

Ez azt jelenti, hogy az adatkormányzási rendelet különösen a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelv hatálya alól az ezen irányelv 1. cikke (2) bekezdésének h) pontja által kivont területre, azaz a következőkre lenne alkalmazandó: *„olyan dokumentumokra, amelyekhez a hozzáférést a hozzáférési szabályok a személyes adatok védelmének indokával korlátozzák vagy kizárják, valamint a szabályok értelmében hozzáférhető dokumentumok azon részeire, amelyek olyan személyes adatokat tartalmaznak, amelyek további felhasználása jogszabályi definíció szerint összeegyeztethetetlen a*

²¹ Lásd a közös vélemény 31. pontját.

²² Lásd ugyanebben az értelemben a digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések egyes vonatkozásairól szóló, 2019. május 20-i (EU) 2019/770 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 136., 2019.5.22., 1. o.) 3. cikkének (8) bekezdését: „Az (1) bekezdésben említett szerződések keretében kezelt személyes adatokra a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós jog alkalmazandó. Ez az irányelv többek között nem érinti az (EU) 2016/679 rendelet és a 2002/58/EK irányelv rendelkezéseit. Amennyiben ezen irányelv valamely rendelkezése ellentétes a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós jog valamely rendelkezésével, az utóbbi rendelkezés az irányadó.”

²³ Lásd a közös vélemény 47. és azt követő pontjait.

²⁴ Lásd a közös vélemény 69. pontját.

személyes adatok kezelése vonatkozásában az egyének védelméről szóló jogszabályokkal, illetve aláásná az egyén magánéletének és sérthetetlenségének védelmét, különösen a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós vagy nemzeti jog alapján”. A szóban forgó személyes adatok érzékenysége tekintettel annak biztosítása érdekében, hogy a személyes adatok védelmének szintje ne csökkenjen az EU-ban, valamint a jogbiztonság érdekében a közös vélemény azt ajánlja, hogy a **javaslat II. fejezetét hangolják össze a személyes adatok védelmére vonatkozóan az általános adatvédelmi rendeletben és a nyílt hozzáférésű adatokról szóló irányelvben meghatározott meglévő szabályokkal**. Alternatív megoldásként a közös vélemény felkéri a társjogalkotókat, hogy vegyék fontolóra a **személyes adatok** e fejezet hatálya alóli **kizárását**²⁵.

Ezen túlmenően, mivel előfordulhat, hogy az érintett hozzájárulása nem tekinthető önkéntesnek az érintett és a közhatalmi szervek közötti kapcsolatban gyakran fennálló egyenlőtlen erőviszonyok miatt, a közös vélemény aggályoknak ad hangot az adatkormányzási rendelet 5. cikkének (6) bekezdésével²⁶ kapcsolatban, és tágabb értelemben felkéri a társjogalkotókat, hogy a **javaslatban egyértelműen határozzák meg a „polgári részvétel” megfelelő modelljeit, amelyek révén az egyének nyílt és együttműködő módon részt vehetnek azon forgatókönyvek meghatározásában, amelyek lehetővé teszik személyes adataik további felhasználását a nyílt hozzáférésű adatokra vonatkozó projektek alulról építkező megközelítését követve**.

A közös vélemény javasolja továbbá az adatkormányzási rendelet módosítását annak egyértelművé tétele érdekében, hogy a **közsférabeli szervezetek birtokában lévő személyes adatok további felhasználása csak akkor megengedett, ha az olyan uniós vagy tagállami jogon alapul**, amely meghatározza azon egyértelmű, összeegyeztethető célok listáját, amelyekből a további adatkezelés jogszerűen engedélyezhető, vagy az az általános adatvédelmi rendelet 23. cikkében említett célkitűzések védelméhez szükséges és arányos intézkedésnek minősül egy demokratikus társadalomban²⁷.

Az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet továbbá arra, hogy a közsférabeli szervezetek birtokában lévő, a statisztikai adatokra vonatkozó titoktartás alapján védett adatoknak az adatkormányzási rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján e rendelet II. fejezetének hatálya alá vonása azzal a kockázattal jár, hogy ellentmond azon elvnek, amely szerint a statisztikai célból gyűjtött személyes adatok csak erre a célra használhatók fel²⁸. Ezen elv tiszteletben tartása

²⁵ Lásd a közös vélemény 71. pontját.

²⁶ Az 5. cikk (6) bekezdése: „Ha az adatok további felhasználása nem engedélyezhető a (3)–(5) bekezdésben megállapított kötelezettségeknek megfelelően, és az (EU) 2016/679 rendelet alapján nincsen más jogalap az adatok továbbítására, a közsférabeli szerv támogatja a további felhasználókat az érintettektől a hozzájárulás, illetve olyan jogi személyek engedélye **megkérésével**, akiknek jogait és érdekeit az említett további felhasználás befolyásolhatja, amennyiben ez a közsféra számára aránytalan költségek nélkül megvalósítható. Ebben a feladatban a 7. cikk (1) bekezdésében említett illetékes szervezetek segíthetik azokat.”

²⁷ Lásd a közös vélemény 77. pontját. Lásd még a közös vélemény 75. és 76. pontját.

²⁸ Lásd az európai statisztikákról szóló, 2009. március 11-i 223/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (27) preambulumbekzdését, valamint az Európa Tanács a statisztikai célra gyűjtött és feldolgozott személyes adatok védelmével kapcsolatos R(97)18. sz. ajánlása 4. cikkének (1) és (2) bekezdését.

kulcsfontosságú ahhoz, hogy ne ássa alá az érintett személy bizalmát, ha statisztikai célból személyes adatokat szolgáltat²⁹.

- A III. fejezetet illetően **az adatkormányzási rendeletnek az adatmegosztási szolgáltatás(ok) nyújtásának feltételei között meg kell határozni, hogy a szolgáltatónak olyan eljárásokat kell rendszeresítenie, amelyek biztosítják a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályok betartását, ideértve az érintettek jogainak gyakorlását biztosító eljárásokat is.** A szolgáltatónak különösen olyan könnyen hozzáférhető eszközöket kell az érintett rendelkezésére bocsátania, amelyek lehetővé teszik számára, hogy ne csak adni tudja hozzájárulását, hanem *vissza is vonhassa* azt; valamint olyan eszközöket kell biztosítania, amelyek lehetővé teszik annak átfogó áttekintését, hogy hogyan és milyen konkrét célból osztják meg az érintett személyes adatait³⁰.

Az adatkormányzási rendeletnek ezenkívül emlékeztetnie kell arra a **kötelezettségre, hogy adott esetben adatvédelmi hatásvizsgálatot kell végezni az általános adatvédelmi rendelet 35. cikke szerint**, és – az érintett személyek számára fennmaradó magas kockázat esetén – az adatkezelést megelőzően konzultálni kell az adatvédelmi hatósággal az általános adatvédelmi rendelet 36. cikkével összhangban³¹.

- **Az adatkormányzási rendeletnek ugyanezeket a követelményeket kell meghatározni az adataltruista szervezetek tekintetében**³². Ezeket az adatvédelmi garanciákat az – adatmegosztási szolgáltatóként vagy „az Unióban elismert adataltruista szervezet”-ként történő – megjelölés miatt is be kell építeni az adatkormányzási rendeletbe, mivel e jogi személyek arra használnák fel ezt a megjelölést, hogy megszerezzék az érintett hozzájárulását személyes adatainak kezeléséhez, aki azt feltételezné, hogy az ilyen adatok magas szintű védelme biztosított.

A fentiek fényében, amint azt a közös vélemény megjegyzi, **az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli, hogy az adatkormányzási rendelet által az adatmegosztási szolgáltatók és az adataltruista szervezetek tekintetében előírt bejelentésre/nyilvántartásba vételre vonatkozó deklaratív szabályozás nem ír elő kellően szigorú ellenőrzési eljárást**, figyelembe véve az ilyen szervezetek által végezhető személyesadat-kezelésnek az érintettekre gyakorolt lehetséges hatásait. Ezért **az Európai Adatvédelmi Testület olyan alternatív eljárások megvizsgálását ajánlja, amelyeknek figyelembe kellene venniük különösen a személyes adatok általános adatvédelmi rendelet szerinti kezelésére vonatkozó elszámoltathatósági és megfelelési eszközök szisztematikusabb beépítését, különösen egy magatartási kódex vagy tanúsítási mechanizmus betartását**³³.

Az Európai Adatvédelmi Testület sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Tanács 2021. március 30-i kompromisszumos szövege most (kifejezetten) úgy rendelkezik, hogy az elismert adataltruista szervezetként való nyilvántartásba vétel nem előfeltétele az adataltruista tevékenységek végzésének, ami tovább gyengíti az érintettek tekintetében a rendkívül fontos adatvédelmi szempontokkal kapcsolatos ellenőrzéseket és garanciákat. Ezek a garanciák azért is különösen fontosak, mert az adatkormányzási rendelet homályosan határozza meg az „adataltruizmus” fogalmát.

²⁹ Lásd a közös vélemény 36. lábjegyzetét.

³⁰ Lásd a közös vélemény 3.4.1. alszakaszát és 147. pontját.

³¹ Lásd a közös vélemény 147. pontját.

³² Lásd a közös vélemény 3.5.1. alszakaszát.

³³ Lásd a közös vélemény 140. és 180. pontját.

Ezenkívül az adatkormányzási rendeletnek pontosan meg kell határoznia az adataltruista szervezetek által követett „általános érdekű célok” fogalmát³⁴. Emellett a személyes adatok adataltruista szervezetek általi kezelésére vonatkozó „az adataltruizmushoz való európai hozzájárulási űrlapot” az Európai Adatvédelmi Testülettel, nem pedig a (létrehozandó) Európai Adatinnovációs Testülettel konzultálva kell kidolgozni³⁵.

- A közös vélemény rámutatott az adatmegosztási szolgáltatók „függetlenségének”, valamint az adataltruista szervezetek „függetlenségének” az adatkormányzási rendeletben szereplő követelményére. Ami az adataltruista szervezeteket illeti, a közös vélemény azt ajánlja, hogy **tisztázzák az adataltruista szervezet profitorientált szervezetektől való (pl. jogi, szervezeti, gazdasági) függetlenségét**³⁶. Az adatmegosztási szolgáltatókat illetően az Európai Adatvédelmi Testület rá kíván mutatni az adatkormányzási rendelet (22) preambulumbekzdésére: „[...] Az adattulajdonosoktól és az adatfelhasználóktól egyaránt független szakosodott adatközvetítőknek elősegítő szerepük lehet az új, adatközpontú ökoszisztémák jelentős piaci erővel rendelkező bármely szereplőtől független megjelenésében. [...]” Az Európai Adatvédelmi Testület hangsúlyozza, hogy az adatmegosztási szolgáltatók ilyen típusú függetlensége mind versenyjogi, mind adatvédelmi szempontból kulcsfontosságú³⁷.

Következtetés

Befejezésül, az Európai Adatvédelmi Testület sürgeti a társjogalkotókat, hogy foglalkozzanak a közös véleményben kifejtett fontos kritikus kérdésekkel, elkerülve ezáltal, hogy az adatkormányzási rendelet olyan párhuzamos szabályrendszert hozzon létre, amely nem áll összhangban az általános adatvédelmi rendelettel és más uniós jogszabályokkal, ami elégtelen garanciákat eredményezne az érintett egyének számára, és nehézségeket okozna a gyakorlati alkalmazásban.

A jelen nyilatkozat – emlékeztetve a közös vélemény néhány kulcsfontosságú pontjára – nem érinti a társjogalkotók jövőbeli álláspontjára vonatkozó esetleges részletesebb jövőbeli nyilatkozatot vagy véleményt.

Az Európai Adatvédelmi Testület nevében

Az elnök

(Andrea Jelinek)

³⁴ Lásd a közös vélemény 159. és 160., valamint 170. és 171. pontját.

³⁵ Lásd a közös vélemény 3.5.5. alszakaszát.

³⁶ Lásd a közös vélemény 78. pontját.

³⁷ Lásd különösen: Az Európai Adatvédelmi Testület 2018. augusztus 27-én elfogadott nyilatkozata a gazdasági koncentráció adatvédelmi hatásairól, „A digitális piacokon a megnövekedett piaci koncentráció fenyegetheti a digitális szolgáltatások fogyasztói által élvezett adatvédelem, valamint szabadság szintjét”; az Európai Adatvédelmi Testület 2020. február 19-én elfogadott nyilatkozata az összefonódásoknak a magánélet védelmével kapcsolatos vetületeiről.